

KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI'NDA MÜZİĞİN MİLLİYETÇİLİK İNŞASINDA PROPAGANDA AMAÇLI KULLANILMASI: GİRNE'DEN YOL BAĞLADIK ANADOLU'YA ŞARKISI ÜZERİNE İNCELEME

The Use of Music for the Purpose of Propaganda in the Construction of Nationalism in the Cyprus Peace Operation: An Examination on the Song "Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya"

Derya KARABURUN DOĞAN *

Caner ÇAKI **

ÖZ

15 Temmuz 1974 tarihinde bir grup asker tarafından Kıbrıs Cumhuriyeti'nde askeri darbe yapılmıştı. Askeri darbe sonucunda Kıbrıs Cumhurbaşkanı III. Makarios ülkeyi terk etmiş ve yerine askeri bir cunta kurulmuştur. Türkiye, 20 Temmuz 1974 tarihinde darbeye karşı garantör devlet hakkını kullanarak Kıbrıs Barış Harekâtı'nı başlatmıştır. Türkiye'nin askeri müdahalesinden sonra Kıbrıs'ın kuzeyi Türk Silahlı Kuvvetleri'nin denetimi altına geçmiştir. İlerleyen süreçte Kıbrıs'ın Kuzey bölgesinde Türkiye'nin desteğinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) adında bir Türk devleti kurulmuştur. KKTC'nin kurulması ile adada yaşayan Türkler kendi kaderlerini tayin edebilecek bir yönetimin altına girmiştir. Tüm bu yaşanan süreçte Türkiye'de milliyetçilik söylemleri artmış, Kıbrıs'ta Türk askerinin kahramanlıklarını anlatan filmler çekilmiş, kitaplar basılmış ve şarkılar bestelenmiştir. Özellikle Kıbrıs'ı konu alan şarkılar Türkiye'de milliyetçilik duygularının ön plana çıkarılmasında önemli bir rol oynamıştır. Bu çalışmada Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında bestelenen ve dönemin en popüler şarkılarından biri haline gelen "Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya" adlı şarkı milliyetçilik söylemleri bağlamında analiz edilmiştir. Bu amaçla şarkının sözleri göstergebilimsel analiz, müziği ise müzik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Şarkının sözleri Fransız dilbilimci Roland Barthes'in göstergebilim anlayışı ışığında ele alınmıştır. Elde edilen bulgular kapsamında, şarkıda milliyetçilik bağlamında Türk askerinin kahramanlık boyutunda yüceltildiği buna karşın Yunanistan'a karşı geçmişte yaşanan düşmanlıkların hatırlatılarak Rum askeri cuntasına karşı olumuz bir algı oluşturulmaya çalışıldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Propaganda, Kıbrıs, Milliyetçilik, Göstergebilim

ABSTRACT

On July 15, 1974, a military coup was made by a group of soldiers in the Republic of Cyprus. As a result of the military coup, the President of Cyprus III. Makarios left the country and a military junta was established. Turkey, launched Cyprus Peace Operation against the coup on July 20, 1974, using the guarantor state right. After Turkey's military intervention, the north of Cyprus was brought under the control of the Turkish Armed Forces. In the following process, Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC) was established in support of Turkey. With the establishment of the TRNC, the Turks living on the island were under a management that could determine their own destiny. In this process, nationalist discourses increased in Turkey, films about the heroism of the Turkish soldier were made, books were printed and songs were composed in Turkey. In particular, the songs regarding Cyprus Peace Operation played an important role in removing the forefront of nationalist feelings in Turkey. In this study, the song "Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya", which was composed during the Cyprus Peace Operation and became one of the most popular songs of that period, was analyzed in the context of the discourse of nationalism. For this purpose, the lyrics of the song via semiotic analysis and music via music analysis methods were examined. The lyrics of the song were analyzed in the light of the semiotics of the French linguist Roland Barthes. In the context of the findings, it was seen that the Turkish soldier was ennobled in the heroic dimension in the context of nationalism, but that there was an attempt to create a perception against the Greek military junta by reminding the hostilities against Greece in the past.

Keywords: Music, Propaganda, Cyprus, Nationalism, Semiotics

Araştırma Makalesi - Geliş Tarihi/Received Date: 14.05.2019, Kabul Tarihi/Accepted Date: 25.06.2019

***Sorumlu Yazar/Corresponding Author** Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Müzik Bilimleri Bölümü, dkaraburun@gmail.com. ORCID ID:<https://orcid.org/0000-0001-9091-5957>.

** Arş. Gör., İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi, İletişim Bilimleri Anabilim Dalı, caner.caki@inonu.edu.tr. ORCID ID:<http://orcid.org/0000-0002-1523-4649>

Atıf/Citation: Çakı, C. & Doğan D. K. (2019) Kıbrıs Barış Harekâtı'nda Müziğin Milliyetçilik İnşasında Propaganda Amaçlı Kullanılması: Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya Şarkısı Üzerine İnceleme. *Eurasian Journal of Music and Dance*, (14), 214-229.

Extended Abstract

The Turkish Armed Forces seized control of the military junta in Cyprus on July 20, 1974. The news, which brought nationalist sentiments against Greece over the media, started to be published during military operations called Cyprus Peace Operation in Turkey. On the other hand, the films regarding the soldiers who fought in Cyprus were made in Turkey. The songs and folk songs that glorified the operation were composed. The books about heroic stories of Turkish army were published. In this process, the songs regarding Cyprus Peace Operation were used for propaganda purposes in the context of nationalism in Turkey. Thus, it was aimed that the Turkish people would be united for a national issue like Cyprus. One of the songs that marked the period during the Cyprus Peace Operation was the song “Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya”. The song was performed by Yasemin Kumral, one of the most popular singers of that period and reached large audiences. After the Cyprus Peace Operation, the song did not lose its influence and it continued to be performed in the anniversaries and official ceremonies of the operation. In the context of the study, it was tried to reveal how and in what way the nationalist feelings in the Cyprus Peace Operation were presented in the song “Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya”.

The study is important;

- to reveal how Turkish nationalism discourses were reflected in the songs during the Cyprus Peace Operation,
- to explain how music was used for propaganda purposes in order to obtain public support during the Cyprus Peace Operation,
- to reflect the tension in Turkish-Greek relations during the Cyprus Peace Operation.

In the study, the following questions were asked:

- Which myths were used in the discourse of nationalism?
- Which connotations were used to give information regarding Turkish-Greek relations in that period? in the song “Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya”.

In the literature review made for the study, it was found that no studies were conducted on the use of music for propaganda in the context of Turkish nationalism during the Cyprus Peace Operation. For this purpose, it was tried to reveal how the feelings of nationalism which were strengthened in the Cyprus Peace Operation were transferred to the masses through music and used for propaganda purposes. Four different messages regarding nationalism were presented in the four stanzas of the song “Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya”. In the first stanza, by bringing the myths “Cyprus is a Turkish soil” and “Cyprus is a part of Turkey, like other regions” were highlighted, it was stated that the Turkish army would enter into any struggle for Cyprus. In the second stanza of the song, it was stated that Turkish army's successes in the past would be remembered and it would win the final victory in Cyprus again. In the third stanza, it was emphasized that the purpose of the Turkish army was to provide peace and tranquility in Cyprus. In the fourth and last stanza, it was informed that the Turkish nation struggled for Cyprus at the expense of his life.

The history of Turkish-Greek relations was mentioned in the song. The victory of the Turkish army against Greece was emphasized. When the lyrics of the song were evaluated with respect to the period in which it was written, it is seen that the nationalist feelings in the Turkish people were highlighted via the propoganda made against Greece. In the verbal codes of the song, it was stated that the Cyprus issue was not only a issue of the military junta. The real issue is that Greece tried to annex Cyprus to its territory. It was emphasized that the

Turkish people should take action to defend Cyprus which is considered as a part of Turkey. On the other hand, in the verbal codes of the song, heroic acts of the Turkish army in the past were explained. The topics such as the Turkish people fighting only for peace were conveyed. It was seen that the concept of Turkishness was glorified in the song. By stating the purpose of the Turkish people was to provide peace on the world, both the ultimate aim of the Cyprus Peace Operation was transferred to the masses and the necessity of ensuring the national unity and integrity was emphasized in the song. In the context of nationalism phenomenon, the findings of the study provide information about how music was used for propaganda purposes.

20 Temmuz 1974 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından Kıbrıs'ta yönetimini ele geçiren askeri cuntaya karşı harekât düzenlenmiştir. Kıbrıs Barış Harekâtı adı verilen askeri harekât sırasında Türkiye'de medya üzerinden Yunanistan'a karşı milliyetçilik duygularını ön plana çıkaran haberler yayınlanmaya başlamıştır. Diğer yandan Türkiye'de Kıbrıs'ta çarpışan askerleri konu alan filmler çekilmiş, harekâtı yücelten şarkılar ve türküler bestelenmiş, kahramanlık hikayelerinin anlatıldığı kitaplar basılmıştır. Yaşanan tüm bu süreçte Kıbrıs Barış Harekâtı'nı konu alan şarkıların Türkiye'de milliyetçilik bağlamında propaganda amaçlı kullanıldığı görülmüştür. Böylece şarkılar üzerinden Türk halkının Kıbrıs gibi ulusal bir meselede birlik olması amaçlanmıştır. Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında döneme damgasını vuran şarkıların başında ise “Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya” adlı şarkı olmuştur. Şarkı, dönemin en popüler şarkıcılarından Yasemin Kumral tarafından seslendirilmiş ve geniş kitlelere ulaşmıştır. Kıbrıs Barış Harekâtı'nda sonra da şarkı etkisini kaybetmemiş, harekâtın yıl dönümlerinde ve resmi törenlerde seslendirilmeye devam etmiştir (BRTK, 2018). Çalışma kapsamında Kıbrıs Barış Harekâtı'ndaki milliyetçi duygularının “Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya” adlı şarkıda nasıl ve ne şekilde sunulduğu yapılan göstergebilimsel ve müzik analizleri ile ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Son yıllarda Türkiye'de müziğin propaganda amaçlı kullanımı farklı dönem ve olgular üzerine göstergebilim ve müzik analizleri kullanarak ele alan önemli akademik çalışmalar yapıldığı gözlemlenmektedir. Bunlar içerisinde; Çakı ve Karaburun Doğan (2018), “Leyla Saz Hanım'ın Sanat Anlayışıyla İttihat ve Terakki Propagandası: Türk Sanat Müziği Vicdân-ı Muâzzam” adlı çalışmada Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde iktidarda bulunan İttihat ve Terakki Partisi'nin, Leyla Saz Hanım'ın *Vicdân-ı Muâzzam* adlı Türk sanat müziği eserini propaganda faaliyetlerinde nasıl kullandığını incelemiştir. Çalışma sonunda partinin kamuoyunda yüceltilmesi ve kitlelerin partiyi bir kurtarıcı olarak değerlendirmesi için eserin doğrudan propaganda amaçlı kullanıldığı ortaya konulmuştur. Çakı vd. (2018), “Horst-Wessel Propaganda Marşı Üzerinden Nazizm İdeolojisinin İnşası” adlı çalışmada da Alman toplumunda Nazizm ideolojisinin tahakküm kurmasında propaganda marşlarının ne gibi bir rol oynadığını Nazi Almanyası'nın de facto milli marşı *Horst-Wessel* özelinde ele almıştır. Çalışmada elde edilen bulgular kapsamında, marşta Nazizm ideolojisinin yüceltildiği, buna karşın Komünizm ideolojisine yönelik de nefret söyleminin inşa edildiği ortaya çıkmıştır. Karaburun Doğan (2019), “Faşizm Propagandasında Müziğin Rolü: Mussolini İtalyası Örneği” adlı çalışmada ise 20. yüzyılın ilk yarısında İtalya'ya hakim olan Faşizm ideolojisinin İtalyan toplumunda meşruluğunun kazandırılmasında propaganda marşlarının ne şekilde kullanıldığını ele almıştır. Çalışma İtalya'da de facto milli marşı olarak kullanılan Giovinezza marşı özelinde yapılmıştır. Elde edilen bulgularda, marşta İtalyan Faşist Partisi lideri Benito Mussolini'nin kült lider olarak sunulduğu, Faşizm ideolojisinin ise İtalyan kamuoyuna kurtarıcı şeklinde aktarıldığı ortaya konulmuştur. Akademik çalışmalar içerisinde Kıbrıs özelinde müziğin

propaganda amaçlı kullanımı ise Gülada ve Çakı (2018), “Kıbrıs Barış Harekâtı’nda Marşların Propaganda Amaçlı Kullanımı: Mücahit Marşı Üzerine İnceleme” adlı çalışmada *Mücahit Marşı* özelinde incelemiştir. Çalışma sonucunda marş üzerinden Kıbrıslı Türklerin, Türkiye ile bağlarının korunması ve Yunanistan’ın Kıbrıs’ın ilhak etmesine izin verilmemesi gerektiğinin vurgulandığı ortaya çıkarılmıştır.

Çalışma kapsamında gerçekleştirilen literatür taramasında, Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında müziğin Türk milliyetçiliği bağlamında propaganda amaçlı kullanılmasını ele alan her hangi bir çalışmanın yapılmadığı saptanmıştır. Bu amaçla çalışmada Kıbrıs Barış Harekâtı’nda güçlenen milliyetçilik duygularının müzik yoluyla nasıl kitlelere aktarıldığı ve propaganda amaçlı kullanıldığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden müzik analizi ve göstergebilim analiz yöntemleri kullanılmıştır. Çalışmada şarkının sözleri Fransız dilbilimci Roland Barthes’ın göstergebilim modeli üzerinden analiz edilmiştir.

Şarkı türü gibi müziksel disiplinlere ilişkin analizler “Eseri oluşturan tüm yapıtaşlarının teker teker irdelenerek kompozisyonun bütünü içindeki yerleri ve bütünüle ilişkilerinin ortaya çıkarılmasıdır... Bütün bu planlamalar eserin teknik ve müzikal özelliklerini tanımak için yapılan analizler olup, esasen, etkili bir performansa ulaşabilmede teknik ve müzikal disiplinlere ilişkin güçlüklerin belirlenerek çözümlerinin üretildiği bir tanıma analizidir” (Bağçeci, 2003, s. 163).

Göstergebilim, göstergeler yoluyla inşa edilen anlamlandırmaları inceleyen bilim dalı olmuştur (Arpa ve Çakı, 2018a, s. 78). 20. yüzyılın ilk yarısında dilbilimciler Ferdinand de Saussure ve Charles Sanders Peirce’in dilbilimi alanındaki çalışmaları ile ortaya çıkmıştır (Kalkan Kocabay, 2008, s. 13-14). Peirce ve Saussure’ün çalışmaları göstergebilimin geniş kitleler tarafından tanınmasına neden olmuştur (Çakı ve Gazi, 2018, s. 296). Göstergebilim ilk başlarda yalnızca dilbilimi alanındaki çalışmalarda kullanılmıştır (Gazi vd., 2018b, s. 15). İlerleyen süreçte Roland Barthes’in katkıları sayesinde göstergebilim, resim, müzik, fotoğraf, sinema gibi pek çok farklı alanın incelenmesinde de kullanılmaya başlanmıştır. Barthes, göstergebilimin dilbilimi içerisinden doğduğunu kabul etmiştir (Barthes, 2015, s. 55). Buna karşın Barthes, insan hayatındaki pek çok göstergenin bir iletişim değeri taşıdığını belirtmiştir (Barthes, 2014, s. 23). Barthes, göstergelerin düz anlam ve yan anlam olarak iki temelde şekillendiğini açıklamıştır (Arpa ve Çakı, 2018b, s. 78). Düz anlam, göstergelerin değişmeyen, herkes tarafından kabul edilen anlamını ifade etmiştir (Rifat, 2013, s. 72). Yan anlam ise düz anlamın tamamen tersi olarak göstergenin değişebilen, kültürden kültüre farklılaşabilen anlamını açıklamaktadır. Barthes, yan anlamların inşasında mitlerin önemli bir rolü olduğunu altını çizmektedir (Barthes, 2016, s. 19-20). Mit, kültürlerin çevresinde yaşanan gerçeklikleri anlamlandırmak için kullandıkları hikayeleri ifade etmektedir (Fiske, 2017, s. 185). Böylece kültürel değerler mitler yoluyla doğallaştırılmaktadır (Barthes, 2017, s. 18). Barthes, mitlerin insanların düşüncelerinin şekillenmesinde önemli bir rol oynadığının altını çizmektedir. Barthes’a göre mitler tarihsel olgu içerisinde kendiliğinden oluşabildiği gibi belirli bir ideolojik amaç içinde yapay yollarla da oluşabilmektedir. Barthes’ın göstergebilim analizlerinde ön plana çıkan diğer kavramlar metonimi ve metaforudur. Metonimi, birbirleriyle az veya çok bir ilişki bulunan iki kavramdan birinin diğeri yerine kullanılmasını; metafor ise bir kavramın başka bir kavramın eşdeğeri olarak eğreti şekilde kullanılmasını ifade etmektedir (Guiraud, 2016, s. 145-146). Çalışmada Barthes’ın göstergebilim anlayışı çerçevesinde hazırlanan tablolar üzerinden şarkının sözleri analiz edilmiştir.

Çalışma kapsamında Kıbrıs Barış Harekâtı esnasında Türkiye’de artan milliyetçilik söylemlerinin Girne’den Yol Bağladık Anadolu’ya şarkısı üzerinden nasıl propaganda amaçlı kullanıldığını ortaya koymak çalışmanın

temel amacını oluşturmaktadır. Bu yolla milliyetçilik temelli propaganda faaliyetlerinde, kitlelerin belirli bir konu hakkında harekete geçmesinde müziğin ne gibi bir rol oynadığının açıklanması amaçlanmaktadır.

Çalışma;

- Kıbrıs Barış Harekâtı esnasında Türk milliyetçilik söylemlerinin şarkılara ne şekilde yansıtıldığını ortaya koyması,

- Kıbrıs Barış Harekâtı esnasında kamuoyundan destek alabilmek amacıyla müziğin propaganda amaçlı nasıl kullanıldığını açıklaması,

- Kıbrıs Barış Harekâtı esnasında Türk-Yunan ilişkilerinde oluşan gerilimi yansıtması gibi nedenlerden dolayı önem taşımaktadır.

Çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya şarkısında;

- hangi mitler üzerinden milliyetçilik söylemlerinde bulunmaktadır?

- hangi yan anlamlar üzerinden Türk-Yunan ilişkilerine değinilmektedir?

Kıbrıs Barış Harekâtı'nda Türk Milliyetçiliğinin Propaganda Amaçlı Kullanılması

Propaganda, kitlelere belirli bir fikir, düşünce, ideal veya ideolojinin kitle iletişim araçları yardımıyla tek yönlü iletişim bağlamında aktarılmasını amaçlayan ikna odaklı bir iletişim türüdür (Karaca ve Çakı, 2018, s. 16). Propagandanın verdiği mesaj değiştirilememekte, tartışılmamakta, yorumlanamamakta veya eleştirilememektedir. Propagandada mesajın kitleler tarafından olduğu gibi kabul edilmesi istenmektedir. Propaganda da propagandacının fikirleri ön plana çıkarılmaktadır (Jowett ve O'donnell, 2014, s. 1). Propagandanın tarihinin insanlık tarihi kadar eski olduğu düşünülmektedir. Buna karşın propaganda disiplininin kitleleri etkilemek ve onlar üzerinde nüfus kurmak amacıyla en etkili kullanıldığı dönem 20. yüzyıl olmuştur (Gazi vd. 2018a, s. 28). Özellikle savaş dönemlerinde propaganda faaliyetlerinden sıklıkla yararlanılmıştır (Karaca, 2018, s. 105). Türkiye de ulusal konularda, milli birlik ve beraberliğin sağlanması, Türkiye'ye karşı oluşan olumsuz algıların ortadan kaldırılması gibi nedenlerden dolayı ulusal ve uluslararası alanda propaganda faaliyetlerine yönelmektedir. Türkiye'nin ulusal konularda en bilinen propaganda örneklerinden biri de 1974 yılındaki Kıbrıs Barış Harekâtı'nda yaşanmıştır.

15 Temmuz 1974 tarihinde Nikos Sampson liderliğinde bir grup asker Kıbrıs'ta askeri bir darbe gerçekleştirmiştir. Darbeden sonra Kıbrıs lideri III. Makarios ülkeyi terk etmiş ve adanın yönetimi kurulan askeri cuntanın eline geçmiştir (Manisalı, 2004, s. 52). Tüm bu yaşanan süreçte Türkiye uluslararası alanda çağrıda bulunmuş ve Kıbrıs'taki askeri müdahaleye karşı kayıtsız kalamayacağını bildirmiştir. Bunun üzerine Türkiye, 20 Temmuz 1974 tarihinde Kıbrıs'taki Türk ve Rum halkını adadaki askeri cuntadan kurtarmak amacıyla Kıbrıs Barış Harekâtı'nı başlatmıştır (Erdoğan, 2006, s. 55). Türk ordusu tarafından başlatılan Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında Türk milliyetçiliğinin ön plana çıkarılmasını amaçlayan yoğun bir propaganda dönemi yaşanmıştır. Ulusal ve uluslararası alanda yapılan propagandada Türk ordusunun adayı işgal etmek için değil, uluslararası anlaşmalardan doğan garantörlük hakkını kullanmak için müdahalede bulunduğu aktarılmaya çalışılmıştır. Türkiye'de ulusal alanda Kıbrıs konusunda kamuoyu oluşturmak amacıyla yürütülen propaganda faaliyetlerinde milliyetçilik söylemlerinin sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. Türkiye'de ulusal basında harekâtı yücelten ve Türk askerlerini kahramanlaştıran haberlere sıklıkla yer verilmiştir. Kıbrıs Barış Harekâtı kimi zaman basında, Fatih Sultan Mehmet'in 29 Mayıs 1453 tarihindeki İstanbul'u fethetmesine veya Mustafa Kemal Atatürk'ün Yunan

ordusuna karşı 30 Ağustos 1922 tarihinde kazandığı Büyük Taarruz Savaşı'na benzetilmiştir. Bu dönemde Türk sinemasında, Önce Vatan (1974), Göç: Kıbrıs Ufuklarında (1974), Zafer Kartalları (1974), Sezercik Küçük Mücahit (1975) gibi Kıbrıs Barış Harekâtı'nı konu alan ve milliyetçilik söylemlerin ön plana çıkarıldığı filmler çekilmiştir (IMDB, 2019). Diğer yandan yine harekâtı konu alan ve Türk askerlerinin kahramanlıklarının ve cesaretinin aktarıldığı kitaplar yazılmıştır. Bu süreçte harekâta yönelik milliyetçi söylemlerin propaganda amaçlı en etkili kullanıldığı alanların başında ise dönemin popüler sanatçıları tarafından seslendirilen şarkılar ve türküler olmuştur.

Kıbrıs Barış Harekâtı'ndaki Milliyetçilik Propagandasında Müziğin Rolü

Propaganda seçmiş olduğu tarafı etkilemeyi amaç edinir. Burada etkilenecek olan taraf, kişi, toplum olabileceği gibi grup ya da ülke de olabilir. Bu bir süreçtir. Etkileme aşamasında geçen süreçte etkiyi daha yoğun sağlayabilmek için kullanılan mesajlar farklı yöntemlerle etkilenmesi istenen tarafa aktarılmaya çalışılır. İkna edilmek istenen taraf yapılan propagandadan etkilensin ya da etkilenmesin her iki durumda da propagandada verilmek istenen mesajı öğrenir. Savaşlarda genel olarak ülkeler savaştıkları ülkeleri etkilemek, ya da kendi asker ve halkını etkilemek için farklı propaganda yöntemlerine başvururlar. Bu propagandanın asıl amacı kazanmaktır. Karşı tarafı yenileceğine ikna etmek, kendi tarafına ise yeneceğine inandırmak hedeflenmektedir.

Tüm zamanlarda yapılan savaşların toplumlar üzerinde yapmış oldukları etkiler gibi, Kıbrıs Barış Harekâtı da Türk toplumunda toplumsal olarak farklı toplumsal etkilere neden olmuştur. Bu toplumsal etkiler farklı sanat dalları içerisinde de kendini göstermiştir. Bu sanat dalları içerisinde en belirgin olanı müzik sanatı olmuştur. “Müziğin insanların üzerindeki etkileyici gücü propaganda faaliyetlerinde kullanılmasının en önemli nedenlerindedir. Radyo ve televizyonlarda uygulanan propaganda amaçlı konuşmalar tek düze ve genel olarak sıkıcıdır. Bu sıkıcılıktan insanları kurtarmak ve iletiyi aktarmak için müziğin kullanımı yaygındır” (Karaburun Doğan, 2019, s. 235).

Sözlü kültür içerisinde yer alan müzik sanatı toplumun yaşam içerisinde karşılaştığı tüm durumlardan etkilenir ve toplumu bu koşullar ışığında etkiler. Müzik var olduğu yaratıldığı toplumdan ve kültürden yaratılış sürecinde ne kadar etkileniyorsa, yaratıldıktan sonra da o toplumu ve kültürü o kadar etkiler. Sözlü kültürün yerini çağımızda özellikle 20. yüzyılda, iletişim araçlarının (radyo, televizyon, internet, sosyal medya vb.) yoğun kullanılması ile elektronik kültür almaya başlamıştır. Kültür geleneği bu şekilde yeni bir boyut kazanmıştır (Artun, 2011, s. 35-37).

Türkiye’de yaratılan müzik eserlerinin “adaş” ya da “yavru vatan” betimlemeleri ile adlandırılan Kıbrıs Cumhuriyeti’nin sosyo-kültürel ve siyasal sorunlarından etkilenmemesi mümkün değildir. Türk toplumunun Kıbrıs Barış Harekâtı öncesinde ve sonrasında yaşamış olduğu sıkıntı ve zorlukları yansıtan müzik eserleri sayıca fazladır. Bu eserlerde genel olarak sözlere bakıldığında birlik beraberlik mesajı verildiği gözlemlenmekte, milliyetçilik unsuru ön planda kullanılmaktadır. “Milliyetçiliğin evrensel ilkelerinin bulunmaması, farklı tarihsel ve toplumsal bağlamlara bağlı olarak farklı ve zıt ideolojilerle bağdaştırılmasına neden olmaktadır. Bu nedenle, hem ayrılıkçı hareket hem de devletin bütünlüğünü koruma mücadelesi milliyetçilik olabilmektedir” (Kalaycı, 2007, s. 252).

Özkırmımlı çalışmasında milliyetçiliği tanımlarken; milliyetçiliğin bilincimizi şekillendiren bir söylem, toplum içerisinde kimliklerimizi belirleyen, günlük yaşantımız içerisinde konuşma, davranış ve olaylar üzerine

takındığımız tutumlarımızı şekillendiren bir algılama ve yorumlama biçimi olarak tanımlamaktadır. Milliyetçilik Özkırmılı'ya göre söylemdir ve tarif ettiği milliyetçi söylemin temel özelliklerini;

“1- ‘Bu söyleme göre, millet her şeyden önce gelir, milletin çıkar ve değerleri diğer tüm çıkar ve değerlerden üstündür; 2- Milliyetçilik söylemi, milleti tek meşruiyet kaynağı olarak görür, burada kastedilen yalnızca siyasi meşruiyet değildir, ‘millet adına hareket etmek’ normal koşullar altında hoş görülmeyecek hatta suç sayılabilecek pek çok davranış ve eyleme göz yumulmasını sağlar; 3- Milliyetçilik söylemi dünyayı ikili kategorilere ayırır, biz ve onlar, dostlar ve düşmanlar gibi, başka bir deyişle kimlikler ve karşı-kimlikler üretir, ‘bizi’ ‘ötekilere’ göre tanımlar, kendinden bir türlü emin olamadığı için de bu ayrımı hep canlı tutar” (Özkırmılı, 2008, s. 285-286) şeklinde açıklar.

Milliyetçilik söyleminin tanımlarına bakıldığında özellikle “biz” söyleminin sıklıkla kullanıldığı gözlemlenmektedir. Bu “biz” imgesinin kullanıldığı her alanda aslında milliyetçilik unsurunun yansıtılmaya çalışıldığını söylemek mümkündür. 1974'te yapılan Kıbrıs Barış Harekâtı sonunda Türkiye'de sanatçılar tarafından sanatın birçok alanında özellikle müzik, şiir, tiyatro ve roman gibi pek çok alanda milli duyguları işleyen “biz” vurgusunun sıklıkla yapıldığı milliyetçi söylemin hâkim olduğu eserler verilmiştir. Bu durum “Türk toplumunun milliyetçilik algısında yeni bir çığır açmış, bu yeniçağ ile beraber sanatın toplumu şekillendirmesi de haliyle kaçınılmaz olmuştur”. Ulusların savaşlarda diğer uluslara karşı kazanmış oldukları zaferler, kazanan uluslar için milli bir değer olarak anılır. Bu değer, bir bakıma o savaşta canlarını hiçe saymış olan şehit ve gazilere atfedilen bir değerdir. Vatani uğruna savaşan şehit ve gazileri konu edinen onlara olan derin saygıyı yansıtan eserler müzik sanatının yanında sanatın her alanında verilmiştir. Bu eserler, toplumda milliyetçilik duygusunu güçlendirmenin yanında toplumun belleğinde unutulmayacak, gelecek kuşaklara aktarımı sağlayacak önemli kaynak vazifesi görmüşlerdir. “Mehmetçik”e duyulan saygıyı konu edinmiş, zaman zaman da bu vahşetten kurtarılan bireylerin öykülerini anlatarak Kıbrıs Türklerinin sesi olmuşlardır” (Delice, 2018, s. 30).

“20 Temmuz 1974 tarihinde adada süregelmekte olan kanlı çatışmaları önlemek ve Kıbrıs Türklerine yardım etmek amacıyla yapılan Kıbrıs Barış Harekâtı neticesinde, bugünkü tarihçilerin geriye dönüp baktığı en önemli kaynaklar, dönemin âşıklarının dilinden anlatılmış eserlerdir” (Delice, 2018, s. 34). Savaş dönemlerinde müzikli propaganda olarak genellikle marşlar kullanılmıştır. Bu nedenle marşlar sözselsel ve müziksel olarak “müzikli siyasal iletişim” adı altında nitelendirilebilir (Öztürk, 2014, s. 199). Bunun yanında Türkiye'de savaş dönemlerinde propaganda aracı olarak marşların yanı sıra âşıkların, ozanların söylediği destanlar, türkülerde milliyetçiliği pekiştirmesi açısından sıklıkla kullanılmıştır. Özellikle, “Âşıklar, Kıbrıs Savaşı'nın Türk toplumuna ait bir milli değer olarak yorumlamış, çağdaşlarına yine Türk toplumunun acılarını kendi duyguları ve bilgi birikimlerini harmanlayarak sunmuşlardır” (Delice, 2018, s. 35). Özellikle Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında şiirleri ve besteleri ile müzikli propaganda örnekleri veren, Âşık Mahsuni Şerif, Âşık Halil Karabulut, Âşık Deli Hazım gibi önde gelen âşıklar, Kıbrıs Barış Harekâtı'na ithafen yazmış oldukları eserlerinde Kıbrıs'ta yaşayan Türklerin, Türk toplumunun içerisinde ayrı görülemeyeceğini, harekât süresince yaşanan vahşetin bitmesi gerektiğini ve Türk toplumunun Kıbrıs'ta yaşayan Türklerle birlik içerisinde hareket etmesinin karşılaşılabilecek tüm zorlukların üstesinden geleceğini dile getirmişlerdir.

Kıbrıs Rum hükümeti harekât öncesi ve harekât sırasında, özellikle Türk askerlerini ve Kıbrıslı Türk yurttaşları etkilemek adına müzikli propagandalar uygulamıştır. Harekât öncesi Türk mevzilerine yakın alanlarda, radyolardan, söz ve bestesi Y. Asım Arsoy'a ait olan semai usulünde, nihavent makamında icra edilen

'Bekledim de gelmedin' adlı eseri çalınarak, Türk ordusunun müdahalesini bekleyen Kıbrıs Türklerinin moralini bozmaya çalışılmıştır. Kıbrıs Türkleri ise bu müzikli propagandaya, yine müzikli bir propagandayla karşılık vererek, Bayrak radyosundan sözleri Ümit Yaşar Oğuzcan'a bestesi Rüştü Şardağ'a ait olan nimsofyan usulünde, rast makamında icra edilen 'Bu kadar yürekte çağırma beni/Bir gece ansızın gelebilirim' adlı eseri çalmışlardır.

Kıbrıs Barış Harekâtı sonrası da müzikli propagandalar devam etmiştir. Girne'nin alınışından sonra Türkiye'de harekâta yönelik müzik alanında birçok eser verilmiştir. Bunlardan en önemlilerinden biri de Kıbrıs Barış Harekâtında Girne'nin alınmasından sonra ikinci harekâttan önce hazır olan Yasemin Kumral'ın çıkardığı 45'lik plakta söylediği sözü Yeşil Giresunlu'ya, müziği Can Başer'e ait 'Girne'den Yol Bağladık' isimli eserdir.

Resim 1. Yasemin Kumral'ın 1974 yılında çıkardığı Plakın Kapak Resmi (Vintage Record, 2019)

Kıbrıs'taki Türk Barış Kuvvetleri Komutanlığı Bölge Bandosu 2017 Eylül ayından itibaren her Cuma Girne Kordon boyu Atatürk Anıtı önünde yapılan bayrak töreninde 'Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya' şarkısını aranje ederek yeniden çalmaya başlamıştır (haber.com, 2019). 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı ile bütünleşen 'Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya' şarkısı hem harekât ile bütünleşmiş olması hem de güncel uygulanan bir müzikli propaganda olması nedeni ile çalışmada örneklem olarak seçilmiştir.

Analiz

Çalışmanın bu kısmında Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya şarkısı göstergebilim ve müzik analizleri yöntemleri kullanılarak incelenmiştir.

Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya Şarkısının Müziksel Analizi

Propaganda yapılırken verilmek istenen mesajlardaki duygu yoğunluğunu etkili bir şekilde aktarmada müzik sanatı oldukça etkili olmaktadır. Alıcı olan kitleye verilmek istenen mesajdaki duygunun yoğunluğu müzik yoluyla artırılabilir. Örneğin; korku duygusu, müzikteki şiddetli vurgular ile desteklenerek mesaj alıcı olan kitleler üzerinde daha etkin güce sahip olabilmektedir (Street, 2013, s. 21). Savaş dönemlerinde kullanılan propagandalar içerisinde mesaj alıcı kitlelerin etki altına alınmasında, duygularının güçlendirilmesinde ya da zayıflatılmasında müzik sanatının etkisinden sıklıkla yararlanabilmektedir.

Müzikli propagandalar diğer propaganda türlerine göre daha etkileyici bir yapıdadır. Çünkü müzik sanatı, diğer sanat türlerine bakıldığında daha akılda kalıcı olması ve daha anlaşılır olması nedeni ile kitleler üzerinde daha ikna edici bir etkiye sahiptir. Bu nedenle ulusların vermiş oldukları mücadelelerde sıklıkla müzikli propagandalara rastlanmaktadır. Kıbrıs Barış Harekâtı sürecinde 'Girne'den Yol Bağladık' eseri bu nedenle önem kazanmıştır. Eser her bakımdan adada yaşayan Türk yurttaşlara ve Türk askerlerine moral kaynağı olmuş, birlik beraberlik adına bütünleştirici bir etki yaratmış, savaşa direnenlere cesaret vermiştir.

Tablo 1. Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya Şarkısının Müziksel Analizi

Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya Şarkısı'nın Müziksel Analizi						
Şarkı	Karar Perdeleri	Ses Aralığı	Formu	Makamı	Seyir Yapısı	Usulü
Girne'den Yol Bağladık	Do-Kaba Çargâh ya da Çargâh	Do-Do2	Şarkı	Çargâh	İnici Çıkıcı	2/4 Nim Sofyan

Tablo 2. Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya Şarkısının Söz Yazarı-Bestecisi

Şarkı	Söz	Beste
Girne'den Yol Bağladık	Yeşil Giresunlu	Şanar Yurdatapan

Tablo 1'de görüldüğü üzere Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya Şarkısı müzik yapısı bakımından incelendiğinde genel olarak basgitar, klavye ve vurmaçalılar kullanılarak icra edilmiştir. Şarkının notasına bakıldığında Geleneksel Türk Müziği'nde makamsal olarak "Çargâh Makam Dizisi"nde icra edilmektedir. Şarkının karar sesi "Do kaba çargâh ya da çargâh", güçlüsü "Sol"dur. Makam dizisi "Çargâh beşlisine", "Çargâh dördlüsü"nin eklenmesinden oluşmuştur. Genelde şarkıların ritmik yapısında bulunan "2/4 (Nimsofyan)" ritmik yapı kullanılmış olup, makam dizisinin özelliklerinden olan seyir yapısındaki inici-çıkıcı seyir yapısı kullanılmıştır.

Dönem olarak bakıldığında, Türk halk şiirinde o dönem ortaya çıkan eserlerde gözlemlenen milliyetçilik söyleminin şarkıda kendini ezgi ve sözlerde gösterdiği görülmektedir. Türk milliyetçiliğini ön plana çıkarmak için kullanılan Türk halk şiiri ve Türk aşıklık geleneği içerisinde yer alan söylemsel öğeler, benzer şekillerde şarkıda vurgulamaktadır. Diğer bir ifadeyle Türk aşıklık geleneğinde yer alan milliyetçi söylemlerin, "Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya" adlı eser özelinde şarkı formatında ortaya çıktığı görülmektedir. Benzer şekilde Türk halk şiirindeki kafiyeli söz kullanımının şarkıda etkisini hissettirdiği ve eserin akıcı bir hale gelmesine katkı sağladığı gözlemlenmektedir.

Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya Şarkısının Göstergebilimsel Analizi

Bu bölümde Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya Şarkısı'nın dört kıtası ayrı tablolar üzerinden göstergebilimsel açıdan analiz edilmiştir.

Şarkının birinci kıtasının göstergebilimsel analizi.

İrkımın Akdeniz'de bir sevinci var

Yurdumun Mersin'den öte bir devamı var

Girne'den yol bağladık Anadolu'ya

Şanlı ordumun Kıbrıs'ta bir zaferi var

Şarkının ilk kelimesi "ırkım" vurgusuyla başlamaktadır. Yan anlam bakımından ırkım kelimesi doğrudan Türk milletini ifade etmektedir. "Akdeniz'de bir sevinç" sözü Kıbrıs Barış Harekâtı'nı açıklamaktadır. "Yurdumun Mersin'den öte bir devamı var" sözü ise Kıbrıs'ın Türkiye'nin bir parçası olduğunu belirtmektedir. "Girne'den yol bağladık Anadolu'ya" sözleri ile Türk askerinin Girne şehrine girişi açıklanmaktadır. Son olarak "Şanlı ordumun

Kıbrıs'ta bir zaferi var" sözleri de Türk ordusunun Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında askeri cuntaya karşı elde ettiği başarıyı bildirmektedir.

Tablo 3. Şarkı'nın Birinci Kıtasının Göstergebilimsel Analizi

Düz anlam	Türk ordusunun Kıbrıs'a Girne üzerinden çıkarma yapması
Yan anlam	Kıbrıs'ın anavatan Türkiye'nin bir parçası olduğu
Mit	Kıbrıs Türkiye'nin bir parçasıdır
Metafor	Kıbrıs Barış Harekâtı, zafer metaforu olarak ön plana çıkarılmaktadır
Metonimi	Kıbrıs'a çıkarma yapan Türk askeri, Türk ordusunun tümünün metonimi olarak yansıtılmaktadır
Simge	Girne çıkarması Kıbrıs Barış Harekâtı'nın zafer simgesi olarak ön plana çıkarılmaktadır

Şarkının ilk kıtası milliyetçilik bağlamında değerlendirildiğinde, şarkıda Kıbrıs'ın Türkiye'nin bir parçası olduğuna yönelik algının güçlendirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Böylece kamuoyunda Türk ordusu tarafından gerçekleştirilen Kıbrıs Barış Harekâtı'nın meşruluğunun sağlanmasının amaçlanmaktadır. Türk ordusunun Kıbrıs'ta elde ettiği zafer ulusal bir bayram olarak nitelendirilmekte, bu yolla Türk halkının milliyetçi duygularının harekete geçirilmesi hedeflenmektedir. Özellikle "*Yurdumun Mersin'den öte bir devamı var*" sözel kodu ile Kıbrıs'ın Türk toprağı olduğu vurgusu yapılmakta ve Türkiye'nin anavatan olarak Kıbrıs'a sahip çıkması gerektiği aktarılmaktadır.

Lévi-Strauss'un belirttiği gibi mitlerin bir bütün olarak kavranması gerekmektedir. Mitin anlamı olayların sekansları ile değil olayların bütünü ile ele alınmalıdır (Lévi-Strauss, 2013, 64). 1923 yılında imzalanan Lozan Antlaşması ile Kıbrıs'ın İngiltere'nin denetimine girmesinden sonra türkülere ve şiirlere konu edilen "Kıbrıs, Türkiye'nin bir parçasıdır" miti, 1974 yılında "Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya" adlı şarkıda tekrar ön plana çıkmıştır. Bu açıdan Kıbrıs'ın Türkiye'nin denetiminden ayrılmasından bu yana geçen zaman diliminde Türk milliyetçiliğinin Kıbrıs'a yönelik söylemlerinin şarkı üzerinden ifade edilmeye çalışıldığı görülmektedir.

Şarkının ikinci kıtasının göstergebilimsel analizi.

Dost musun düşman mısın al şu dersini

Yoksa bildirmek kolay sana haddini

Bir İzmir bir 9 Eylül işte örneği

20 Temmuz sabahı gördün halini"

Şarkının ikinci kıtası "*Dost musun düşman mısın al şu dersini*" sözleri ile başlamaktadır. Yan anlam boyutunda şarkıda Kıbrıs'taki askeri cuntadan ziyade doğrudan Yunanistan'a vurgu yapılmaktadır. Şarkıdaki sözel kodlarda doğrudan Yunanistan'ın Kurtuluş Savaşı'ndaki gibi düşman bir devlet mi yoksa Lozan Barış Antlaşması'ndan sonra Türkiye ile dostane ilişkiler geliştiren dost bir ülke mi olduğu sorgulanmaktadır. "*Yoksa bildirmek kolay sana haddini*" şeklindeki ikinci kıtada ise Türk ordusunun geçmişte Yunan ordusuna karşı elde ettiği askeri başarıları atıfta bulunmaktadır. "*Bir İzmir bir 9 Eylül işte örneği*" sözel kodları Kurtuluş Savaşı'nda Türk ordusunun 9 Eylül 1922 tarihinde İzmir'i Yunan ordusundan geri almasına vurgu yapmaktadır.

Son olarak “20 Temmuz sabahı gördün halini” sözel kodları ile Türk ordusunun Kıbrıs Barış Harekâtı'nı başlattığı ve askeri cuntaya karşı başarı elde ettiği tarih aktarılmaktadır.

Tablo 4. Şarkı'nın İkinci Kıtasının Göstergebilimsel Analizi

Düz anlam	Belirli tarihlere vurgu yapılması
Yan anlam	9 Eylül 1922 tarihinde Türk Ordusu'nun İzmir'e girmesi ve 20 Temmuz 1974 tarihinde Türk ordusunun Kıbrıs'a çıkışının hatırlatılması
Mit	Türk ordusu her daim Yunan ordusunu yenebilecek güce sahiptir
Metafor	Yunan askeri, düşman metaforu olarak sunulmaktadır
Metonimi	Kıbrıs'ta yönetimi ele geçiren askeri cunta, Yunan halkının metonimi olarak kullanılmaktadır
Simge	9 Eylül ve 20 Temmuz tarihleri birer simge olarak kullanılmaktadır

Şarkının ikinci kıtası milliyetçilik başlığı altında ele alındığında, şarkıda Türk ordusunun yüceltildiği görülmektedir. Türk ordusunun geçmişte elde ettiği başarılarla vurgu yapılarak aynı zaferlerin Kıbrıs'ta tekrar kazanılacağı mesajı verilmektedir. Şarkının bu kıtasında Kurtuluş Savaşı'na atıfta bulunulmuş, Türk ordusunun Yunan kuvvetlerini yenerek 9 Eylül 1922 tarihinde Yunanistan'dan İzmir şehrini geri alması hatırlatılmıştır. Bu açıdan şarkıda Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında Yunanistan'ın doğrudan düşman ülke olarak yansıtıldığı görülmektedir. Şarkıda 20 Temmuz 1974 tarihinde Türk ordusunun Girne'ye çıkarma yapması yalnızca Kıbrıs'taki askeri cuntaya değil, Yunanistan'a karşı da kazanılmış bir zafer olarak değerlendirilmektedir. Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında Türk-Yunan ilişkilerindeki gerilimin doğrudan şarkıya yansımaları, Yunanistan'ın Kıbrıs'taki askeri cunta ile bir gösterilmesine neden olmaktadır. Böylece Türkiye ve Yunanistan arasında geçmişte yaşanan savaşlar hatırlatılarak, geçmişe yönelik düşmanlıkların ön plana çıkarılmaya çalışıldığı ve Türk halkının geçmişte olduğu gibi bugünde vatani için Yunanistan'a karşı savaşmaya hazır olduğu aktarılmıştır.

Kıtada yer verilen mit, geçmişten günümüze Türk-Yunan ilişkilerinde yaşanan gerilimlerde ortaya çıkan milliyetçi söylemlerin bir yansımasıdır. Kıbrıs Türkü'nün ön plana çıkarıldığı Türk halk şiiirlerindeki vurguların, şarkı üzerinden ritmik bir şekilde verildiği ve böylece inşa edilen mitin kitleler nezdinde daha akılda kalıcı hale getirilmeye çalışıldığı görülmektedir.

Şarkının üçüncü kıtasının göstergebilimsel analizi.

“Ordusuyla milletiyle bir bütünüz biz

Vatan için göz kırpmadan can veririz biz

Tarihimde her sayfa zaferle dolu

Barış için savaşan büyük Türküz biz”

Şarkının üçüncü kıtası “Ordusuyla milletiyle bir bütünüz biz” sözleri ile başlamaktadır. Yan anlam içerisinde değerlendirildiğinde Türk halkının, Türk ordusuna harekât sırasında destek verdiği aktarılmaktadır. “Vatan için göz kırpmadan can veririz biz” sözleri ile Türk halkının sonuna kadar Kıbrıs meselesinde kararlılığını sürdüreceğine vurgu yapılmaktadır. “Tarihimde her sayfa zaferle dolu” sözleri ile de Türk ordusunun geçmişte düşmanlarına karşı önemli zaferler elde ettiği gibi harekât sırasında aynı zaferlerin kazanılacağı aktarılmaktadır.

Son olarak “Barış için savaşan büyük Türküz biz” sözleri ile Türk ordusunun Kıbrıs'ı işgal veya istila gibi bir amacının olmadığı, aksine Kıbrıs'taki hem Türk hem de Rumları askeri cuntanın yönetiminden kurtararak özgürleştirmeyi amaçladığı belirtilmektedir.

Tablo 5. Şarkı'nın Üçüncü Kıtasının Göstergibilimsel Analizi

Düz anlam	Türk askerinin ve halkının barış için savaşması
Yan anlam	Türk ordusunun Kıbrıs'ı işgal etmek için değil, hem Türk hem de Rum halkına barış getirmek için adaya çıktığı aktarılmaktadır
Mit	Her Türk vatandaşı vatani için ölümü göze almaktadır
Metafor	Türk halkı kahraman metaforu olarak yansıtılmaktadır
Metonimi	Kıbrıs'a çıkarma yapan Türk askeri, Türk ordusunun tümünün metonimi olarak yansıtılmaktadır
Simge	Kıbrıs Barış Harekâtı barış simgesi olarak kullanılmaktadır

Şarkının üçüncü kıtasında, ikinci kıtasında olduğu gibi Türk ordusunun geçmişteki zaferleri hatırlanmaktadır. Böylece milliyetçilik bağlamında Türk ordusunun kitleler nezdinde yüceltilmesi amaçlanmaktadır. Diğer yandan bu kıtada Türk ordusunun adayı işgal etmek için değil hem Türk hem de Rumlara barış getirmek için Kıbrıs Barış Harekâtı'nı düzenlendiği aktarılmaktadır. Kıtanın son dizesindeki “Barış için savaşan büyük Türküz biz” sözel kodlar ile de Türk milleti doğrudan yüceltilmekte ve Türk milletinin amacının dünyanın huzuru ve barışı olduğu açıklanmaktadır. Bu şekilde Türk milliyetçiliğinin istila veya işgal kavramları ile değil, huzur ve barış kavramları ile birlikte anılması amaçlanmaktadır.

Kıtada inşa edilen mit, Türk milliyetçiliğini konu edinen efsanelerin bir yansıması olarak ön plana çıkmaktadır. Türk halkının geçmişte olduğu gibi Kıbrıs için de seve seve savaşaacağı algısı oluşturulmaktadır. “Büyük Türküz biz” vurgusu ile geçmişte Türk kahramanlık hikâyelerinde, destanlarında, efsanelerinde, halk şiirlerinde ve âşıkların eserlerinde yer alan Türk kültür ve ulusunu yüceltici söylemlerin şarkıda da kitlelere aktarılmaya çalışıldığı görülmektedir.

Şarkı'nın dördüncü kıtasının göstergibilimsel analizi.

"Yurdumun her parçası candan kıymetli

Ölürümde vermem onun bir zerresini

Canla aldık kanla aldık her bir yerini

Şükür sana Tanrım gösterdin bu günleri"

Şarkının son kıtası “Yurdumun her parçası candan kıymetli” sözleri ile başlamaktadır. Yan anlam boyutunda Kıbrıs'ın da Türkiye'nin diğer toprakları gibi anavatanın bir parçası olduğu aktarılmaktadır. “Ölürüm de vermem onun bir zerresini” sözleri ile Türk halkının Kurtuluş Savaşı'nda Yunanistan'a karşı göstermiş olduğu mücadelenin aynısını Kıbrıs için de göstermeye hazır olduğu bilgisi verilmektedir. “Canla aldık kanla aldık her bir yerini” sözleri ile Kıbrıs'ta Türk askerinin canı pahasına askeri cuntaya karşı zafer kazandığı aktarılmaktadır. “Şükür sana Tanrım gösterdin bu günleri” sözleri ile de Kıbrıs'ta Türk ordusunun elde etmiş olduğu başarıdan dolayı Allah'a şükredilmektedir.

Tablo 6. Şarkı'nın Dördüncü Kıtasının Gösterebilimsel Analizi

Düz anlam	Türk halkının vatanları için mücadele ettikleri ve ölene dek savunacakları
Yan anlam	Kıbrıs'ın Türkiye'nin bir parçası olduğu ve onun başkasına verilemeyeceği
Mit	Kıbrıs, Türkiye'nin bir parçasıdır
Metafor	Kıbrıs, şeref metaforu olarak temsil edilmektedir
Metonimi	Kıbrıs'a çıkarma yapan Türk askeri, Türk ordusunun tümünün metonimi olarak yansıtılmaktadır
Simge	Kıbrıs, vatan sevgisinin bir simgesi olarak yansıtılmaktadır

Şarkının son kıtası milliyetçilik açısından incelendiğinde, şarkıda geçmişte Türk ordusunun Türkiye'deki her toprak parçası için büyük fedakarlıklar gösterdiği hatırlatılmaktadır. Aynı fedakarlıkların Kıbrıs içinde yapıldığı ve bu nedenle Kıbrıs'ın da Türkiye'nin diğer bölgeleri gibi Türk halkı için önem taşıdığı ifade edilmeye çalışılmıştır. Diğer yandan kıtada, diğer kıtalarda olduğu gibi Kıbrıs'ın Türkiye'nin bir parçası olduğuna yönelik söylemlere yer verilerek, Türk halkının Kurtuluş Savaşı'nda olduğu gibi gerektiğinde Kıbrıs için de topyekûn savaşağı mesajı verilmektedir.

Sonuç

Çalışmada incelenen “Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya” adlı şarkının dört kıtasında da yan anlam boyutunda milliyetçilik odaklı dört farklı mesajın verildiği saptanmıştır. İlk kıtada “Kıbrıs'ın bir Türk toprağı olduğu” ve “Kıbrıs'ın Türkiye'nin diğer bölgeleri gibi anavatanın bir parçası olduğu” şeklinde mitler kamuoyunda ön plana çıkarılarak, Türk ordusunun Kıbrıs için her türlü mücadeleye gireceği aktarılmıştır. Şarkının ikinci kıtasında Türk ordusunun geçmişteki başarıları hatırlatılarak, Kıbrıs'ta da nihai zaferi kazanacağı belirtilmiştir. Üçüncü kıtada ise Türk ordusunun Kıbrıs'a çıkış amacının barış ve huzur getirmek olduğuna vurgu yapılmıştır. Dördüncü ve son kıtada ise Türk milletinin Kıbrıs için canı pahasına mücadele edeceği hakkında bilgi verilmiştir.

Şarkıda Türk-Yunan ilişkilerinin geçmişine değinilmiş ve Türk ordusunun Yunanistan'a karşı kazanmış olduğu zaferlere vurgu yapılmıştır. Bu açıdan şarkının sözleri yazıldığı dönemin bağlamı içerisinde değerlendirildiğinde, şarkıda doğrudan Yunanistan karşıtı bir propaganda ile Türk halkındaki milliyetçi duyguların ön plana çıkarıldığı görülmüştür. Şarkıdaki sözel kodlarda Kıbrıs meselesinin yalnızca Kıbrıs'taki askeri cuntanın yönetimi ele geçirmesi meselesi olmadığı, asıl meselenin Yunanistan'ın Kıbrıs'ı topraklarına katma çabası olduğu belirtilmiştir. Şarkıda tüm bunlar ortaya konularak, Türk halkının, anavatan Türkiye'nin bir parçası olarak görülen Kıbrıs'ı savunmak için harekete geçmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır. Diğer yandan şarkının sözel kodlarında Türk ordusunun geçmişteki kahramanlığı ve Türk halkının yalnızca barış için savaştığı gibi konular aktararak Türklük kavramının şarkıda yüceltildiği görülmüştür. Şarkıda Türk halkının amacının dünyaya huzur ve barış getirmek olduğu belirtilerek, Kıbrıs Barış Harekâtı'nın hem nihai amacı kitlelere aktarılmış hem de ulusal birlik ve bütünlüğün sağlanması gerektiğine vurgu yapılmıştır.

Kıbrıs Barış Harekâtı öncesinde ve sonrasında Türk toplumunun bu süreçte yaşadığı zorlukları anlatan müzik eserlerinin yanında, birlik beraberlik mesajı veren, milliyetçilik unsurunun ön planda tutulduğu müzik eserlerinin de sayıca fazla olduğu tespit edilmiştir. Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya şarkısı duyumsal olarak incelendiğinde, şarkının basgitar, klavye ve vurma çalgılar kullanılarak, Geleneksel Türk Müziği'nde yer alan

“Çargâh beşlisine”, “Çargâh dörtlüsü”nün eklenmesinden oluşan “Çargâh Makam Dizisi”nde, “Do kaba çargâh ya da çargâh” karar sesinde, “2/4 (Nimsofyan)” usulünde, inici-çıkıcı seyirde icra edildiği gözlemlenmiştir.

“Girne’den Yol Bağladık Anadolu’ya” adlı eser, Türk milliyetçi söylemlerinin kitlelere aktarılmasında önemli bir değişimin yaşandığının habercisi olmaktadır. Eserde Türk şiirindeki kafiyeli yapının şarkı formatında ezgiler ile birlikte sunulduğu saptanmıştır. Nitekim geçmişten günümüze Türk milliyetçi söylemlerinin efsanelere, destanlara, şiirlere ve türkülere konu edildiği görülmüştür. Buna karşın popüler kültürün bir yansıması olarak 1970’li yıllarda, Kıbrıs Barış Harekâtı özelinde milliyetçi söylemler şarkılar üzerinden kitlelere aktarılmakta ve milliyetçi yönlü propaganda mitleri şarkılar yoluyla inşa edilmektedir. Efsanelerde yer alan milliyetçi geleneğin şiirlerde kafiyeleştirildiği, âşıkların sazlarında türkü formatında okunduğu ve “Girne’den Yol Bağladık Anadolu’ya” adlı eser ile şarkı formatında şekillendiği görülmektedir. Bu açıdan Türk kahramanlık geleneğinin şarkılar üzerinden devam ettirilmeye çalışıldığı ve şarkılar yoluyla zengin bir anlatım kazandığı ortaya çıkmaktadır.

Çalışma kapsamında Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında bestelenen ve dönemin kült parçası haline gelen “Girne’den Yol Bağladık Anadolu’ya” adlı şarkının, dönemin milliyetçilik söylemleri bağlamında propaganda amaçlı kullanımı incelemiştir. Çalışmada elde edilen bulgular milliyetçilik olgusu bağlamında, müziğin propaganda amaçlı nasıl kullanıldığı konusunda bilgi vermektedir. Gelecekteki çalışmalarda farklı şarkı, türkü veya marşlar üzerinden Kıbrıs Barış Harekâtı’ndaki milliyetçi söylemler; mevcut çalışmada elde edilen bulgular ile karşılaştırmalı olarak incelenmek suretiyle alana katkı sağlanacaktır.

Kaynakça/References

- Arpa, M. & Çakı, C. (2018a). "İş Kazası Diye Bir Şey Yoktur": Kanada İş Güvenliği Reklamları Üzerine İnceleme. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 9(2), 75-87.
- Arpa, M. & Çakı, C. (2018b). "İş Kazalarını Konu Alan İş Güvenliği Reklamlarında Duygusal Çekiciliklerin Kullanımı: Avustralya ve Singapur İş Güvenliği Reklamları Üzerine İnceleme. *SGD-Sosyal Güvenlik Dergisi*, 8(2), 153-172.
- Artun, E. (2011). *Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı*, Adana: Karahan.
- Barthes, R. (2014). *Çağdaş Söylenler*. Çev. Tahsin Yücel. 4. Baskı. İstanbul: Metis.
- Barthes, R. (2015). *Bir Deneme Bir Ders: Eiffel Kulesi ve Açılış Dersi*. Çev. Mehmet Rifat, Sema Rifat. 2. Baskı. İstanbul: Yapı Kredi.
- Barthes, R. (2016). *S/z*. Çev. Sündüz Öztürk Kasar. İstanbul: Sel.
- Barthes, R. (2017). *Görüntünün Retoriği, Sanat ve Müzik*. Çev. Ayşenaz Koş, Ömer Albayrak. 2. Baskı. İstanbul: Yapı Kredi.
- Bağçeci, S. E. (2003). "Piyano Eğitiminde Müzikal Analiz Kavramı – Kapsamı ve Örnek Klavye Analizleri", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 1, Sayfa: 159-176.
- BRTK. (2018). "Girne'den yol bağladık Anadolu'ya şarkısı", erişim adresi [http:// www. brtk.net/ ?video_ post= unutulmayacak- sarki](http://www.brtk.net/?video_post=unutulmayacak-sarki).
- Çakı, C. & Gazi, M. A. (2018). The Use of nationalism discourses in the Soviet propaganda in the second world war. *International Journal of Social Science Research*, 7 (2), 291-306.
- Çakı, C. & Karaburun Doğan, D. (2018). "Leyla Saz Hanım'ın Sanat Anlayışıyla İttihat ve Terakki Propagandası: Türk Sanat Müziği Vicdân-ı Muâzzam" *Eurasian Journal of Music and Dance*, 13: 66-81.
- Çakı, C., Karaburun Doğan, D. ve Yılmaz, N. (2018). "Horst-Wessel" Propaganda Marşı Üzerinden Nazizm İdeolojisinin İnşası", *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, No. 46, s. 89-110.
- Delice, İ. (2018). Üç Âşığın Dilinde 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı Tarih Bilim Dalı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). s.30-35.
- Ertuğrul, A. (2008). *Türk Halk Edebiyatı*, Ankara: Maya Akademi.
- Erdoğan, A. (2006). *Umut Adam Ecevit*, 2. Baskı, İstanbul: Kesit.
- Fiske, J. (2017). *İletişim Çalışmalarına Giriş*. Çev. Süleyman İrvan. 5. Basım. Ankara: Bilim ve Sanat.
- Gazi, M. A., Çakı, C., Gülada, M. O. (2018a). İkinci Dünya Savaşında Sovyet Kült Lider Propagandasında Vladimir Lenin ve Joseph Stalin'in Sunumu. *Dördüncü Kuvvet Uluslararası Hakemli Dergi*, 1 (2), 25-42.
- Gazi, M. A., Çakı, C., Gülada, M. O. (2018b). İspanya 2000 Partisi'nin Göçmen Karşıtı Propaganda Faaliyetleri Üzerine İnceleme. *Ankara Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (2), 11-22.
- Guiraud, P. (2016). *Göstergibilim*. Çev. Mehmet Yalçın. 3. Baskı. Ankara: İmge.

- Gülada, M. O. ve Çakı, C. (2018). Kıbrıs Barış Harekâtı'nda Marşların Propaganda Amaçlı Kullanımı: "Mücahit Marşı" Üzerine İnceleme, *I. Uluslararası Battalgazi Multidisipliner Çalışmalar Kongresi*, Malatya, s. 1238-1243.
- IMDB. (2019). "Kıbrıs Barış Harekâtı'nı Konu Alan Türk Filmleri", erişim adresi [https:// www. imdb. com/title /tt0183605 /?ref_= nv_sr_1](https://www.imdb.com/title/tt0183605/?ref_=nv_sr_1).
- Jowett, S. G. & O'donnell, V. (2014). *Propaganda & Persuasion*. USA: Sage.
- Haberler.com (2019). "Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya Şarkısı", erişim adresi [https:// www. haberler. com /kktc-askeri-bandoda-girne -den-yol -bagladik-anadolu-10451120-haberi/](https://www.haberler.com/kktc-askeri-bandoda-girne-den-yol-bagladik-anadolu-10451120-haberi/).
- Kalkan Kocabay, H. (2008). *Tiyatroda Göstergebilim*. İstanbul: E Yayınları.
- Kalaycı, H. (2007). Kanada-quebec Sorunu. Çokkültürcülük, Kendi Kaderini Tayin, Milliyetçilik ve Federalizm, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Karaburun Doğan, D. (2019). Faşizm Propagandasında Müziğin Rolü: Mussolini İtalyası Örneği. *Folklor/Edebiyat*, 25 (97), 229-249.
- Karaca, M. (2018). Waffenss Askere Çağırma Propagandası. *European Journal of Managerial Research (EUJMR)*, 2(2), 100-118.
- Karaca, M., & Çakı, C. (2018). İletişim ve Propaganda. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Lévi-Strauss, C. (2013). *Mit ve Anlam*, Çev. Gökhan Yavuz Demir, İstanbul: İthaki Yayınları.
- Manisalı, E. (2004). *Avrupa Kısacasında Türkiye*, 2. Basım, İstanbul: Derin.
- Rifat, M. (2013). *Açıklamalı Göstergebilim Sözlüğü: Kavramlar, Yöntemler, Kuramcılar, Okullar*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür.
- Street, J. (2003). 'Fight The power': The politics of music and the music of politics, *Government and Opposition*, 38(1), 113-130.
- Öztürk, S. (2014). *Siyasal İkna ve Seçim Müzikleri: Türkiye Üzerine Bir İnceleme*. İletişim ve Diplomasi, Sayı 83: 199.
- Özkırımlı, U. (2008). *Milliyetçilik Kuramları Eleştirel Bir Bakış*, Ankara: Doğu Batı.
- Vintage Record (2019). "Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya Şarkısı'nın Kapağı", erişim adresi [https:// vintagerecord. net/products/ yasemin-kumral- girne-den-yol- bagladik -baris- dersi-45lik](https://vintagerecord.net/products/yasemin-kumral-girne-den-yol-bagladik-baris-dersi-45lik).

